

Hodnotící nástroje ve výuce globálních témat

Přehled nástrojů

Plán pro udržitelnou budoucnost	5
Spravedlivé, nebo nespravedlivé?	8
Naděje a ambice	14
Jak se mě týká změna klimatu?	22
Čím dosáhneme největší změny?	26
Které role jsou ženské a mužské?	35
Kdo jsou migranti?	39
Kdo je zodpovědný za zlepšení tohoto světa?	44

Proč hodnotit?

Hodnotící nástroje ve výuce globálních témat nabízí škálu aktivit určených ke zjišťování postojů žáků k tématům, kterým se věnuje globální rozvojové vzdělávání. Aktivity jsou navrženy tak, aby bylo možné zhodnotit znalosti, dovednosti či stanoviska žáků k tématu předtím, než se mu pedagog věnuje v rámci své výuky. Zároveň je pak hodnotící aktivita zopakována a pedagog se přesvědčí, zda došlo k posunu a ovlivnění postojů a dovedností.

Aktivity umožňují systematicky hodnotit výuku a zacílit výuku vybraných témat pro potřeby žáků.

Plán pro udržitelnou budoucnost

Co chci zjistit?

Úroveň povědomí o Cílech udržitelného rozvoje (angl. SDGs); postoje, sdílené potřeby a ambice.

Co potřebuji?

List se symboly, jeden pro každou dvojici. Plakáty zobrazující všechny cíle SDGs. (Najdete ke stažení zde: <https://arpok.cz/pro-pedagogy/ke-stazeni/>).

Co mám udělat?

- Vysvětlete, že v roce 2015 přijala Organizace spojených národů (OSN) Agendu 2030 pro udržitelný rozvoj včetně 17 Cílů udržitelného rozvoje (SDGs). Jednotlivé země se zavázaly, že se zasadí o ukončení všech druhů chudoby, budou bojovat proti nerovnostem a pokusí se o řešení klimatické změny. Tyto cíle se týkají všech zemí.
- Zamyslete se nad následující otázkou: Napadnou vás nějaké cíle, které se týkají všech zemí? Udělejte si poznámky na flipchart.
- Vysvětlete, že organizace OSN vytvořila sadu symbolů, které znázorňují jednotlivé cíle.
- Rozdělte žáky do dvojic a každé dvojici dejte kopii symbolů.
- Řekněte žákům, aby spojili jednotlivé symboly s příslušnými cíli.

Diskuse

- Projděte jednotlivé symboly a vyzvěte žáky, aby uvedli cíle, které podle nich připadají v úvahu. Proč? Žáci vyznačí, které symboly a cíle spojili správně.
- Které ikony se dobře, či špatně hodí k daným cílům? Proč?
- Které barvy odpovídají jednotlivým cílům?
- Ukažte plakát se všemi cíli SDGs.
- Které z SDGs odpovídají cílům, které žáci vymýšleli pro všechny země?
- Domnívají se žáci, že tento plakát by mohl být účinným nástrojem pro zvýšení povědomí o cílech SDGs v rámci jejich školy či komunity?
- Jaká další média by mohli použít pro zvýšení povědomí?
- Vyberte archy s odpověďmi žáků.

Jak mám analyzovat výsledky?

- Projděte si archy s odpověďmi žáků. Udělejte si poznámky k jednotlivým cílům a sečtěte počet správných odpovědí.
- Ponechejte si záznam s vlastními cíli žáků a s body, které byly předmětem diskuse. Zejména se zaměřte na cíle, které byly pro žáky nejvíce a nejméně relevantní.

Jak mám posoudit, k jaké změně došlo?

- Po realizaci kampaně zaměřené na zvýšení povědomí tuto aktivitu zopakujte a zjistěte, zda se schopnost žáků rozpoznat jednotlivé symboly zvýšila.
- Zhodnoťte, zda jsou žáci sebejistější při diskusi o jednotlivých cílech, zvláště s ohledem na jejich vlastní život.

Návazná aktivita

Řekněte studentům, aby vytvořili své vlastní symboly, které by bylo možné použít ve všech zemích, případně v jejich městě či zemi.

- A Dostupné a čisté energie
- B Pitná voda, kanalizace
- C Klimatická opatření
- D Důstojná práce a ekonomický růst
- E Rovnost mužů a žen
- F Zdraví a kvalitní život
- G Průmysl, inovace a infrastruktura
- H Konec chudoby
- I Život ve vodě
- J Život na souši
- K Partnerství ke splnění cílů
- L Mír, spravedlnost a silné instituce
- M Kvalitní vzdělání
- N Méně nerovností
- O Odpovědná výroba a spotřeba
- P Udržitelná města a obce
- Q Konec hladu

Spárujte jednotlivé názvy a ikony Cílů udržitelného rozvoje

A Dostupné a čisté energie

B Pitná voda a kanalizace

C Klimatická opatření

D Důstojná práce a ekonomický růst

E Rovnost mužů a žen

F Zdraví a kvalitní život

G Průmysl, inovace a infrastruktura

H Konec chudoby

I Život ve vodě

J Partnerství ke splnění cílů

K Život na souši

L Konec hladu

M Mír, spravedlnost a silné instituce

N Odpovědná výroba a spotřeba

O Kvalitní vzdělání

P Méně nerovností

Q Udržitelná města a obce

Spravedlivé, nebo nespravedlivé?

Co chci zjistit?

Definice toho, co je *spravedlivé* a co je *nespravedlivé*, není vždy jasně vymezena. Lidé opírají své soudy o různé názory a různá kritéria. Pomocí této aktivity budeme zkoumat, co žáci chápou pod pojmy *spravedlivý* a *nespravedlivý* a do jaké míry je rozvinuto jejich chápání sociální spravedlnosti.

Co potřebují?

Názorová škála

Velmi nespravedlivé	Nespravedlivé	Ani spravedlivé, ani nespravedlivé	Spravedlivé	Velmi nespravedlivé
---------------------	---------------	------------------------------------	-------------	---------------------

Vyberte si jednu sadu výroků a prozkoumejte konkrétní téma (jeden výrok na jedné kartičce).

• Ve třídě

Učitel tráví u každého žáka stejnou dobu.	Ocenění jsou ti žáci, kteří pracují nejušlehněji.	Ocenění jsou ti žáci, kteří jsou nejchytřejší.
Ocenění jsou ti žáci, kteří získávají nejlepší známky.	Všichni žáci dostanou stejné ocenění.	Všichni žáci dostanou stejnou známku.
Učitel tráví více času s žáky, kteří potřebují více pomoci.	Všichni žáci budou oceněni, pokud celá třída prospěje. Nikdo nebude oceněn, pokud jediný žák neprospěje.	Učitel tráví více času s žáky, kteří se dobře chovají.

• Změna klimatu

Změna klimatu označuje soubor jevů, které ovlivňují globální klimatické systémy včetně nárůstu teploty a zvýšeného znečištění vzduchu, vody a půdy. Současná vysoká míra spalování fosilních paliv výrazně přispívá ke změně klimatu.

Velmi malé procento světové populace přispívá výraznou měrou ke klimatické změně.	Klimatická změna nejprve dopadne na nejchudší regiony a lidi na světě.	Lidé by měli mít možnost kdykoli cestovat leteckou dopravou bez ohledu na dopad na klima.
---	--	---

Lidé by měli kupovat méně a zaměřit se na místní zboží, aby tak snížili dopad na klima.	Společnosti, které přispívají ke klimatické změně, by měly podniknout takové kroky, aby jejich činnost byla šetrnější ke klimatu a životnímu prostředí.	Vlády by měly investovat do veřejné dopravy, aby došlo ke snížení uhlíkových emisí.
---	---	---

• **Bohatství a chudoba**

Mezi skupinami lidí v rámci jedné země i mezi různými zeměmi existují rozdíly v prosperitě.

Nejbohatších 10 % lidí na zemi disponuje stejným majetkem jako zbývajících 90 % lidí na světě.	Výše majetku, který člověk nashromáždí, by měl být omezen.	Všem lidem by měla být zajištěna dostupnost bydlení, hygieny, potravy, vzdělání a zdravotní péče.
Někteří chudí lidé musí pracovat intenzivněji než někteří bohatí lidé.	Veškeré bohatství by se mělo stejnoměrně rozdělit.	Bohatí lidé způsobují více znečištění a mají větší vliv na změnu klimatu.
Bohatí lidé by měli pomáhat chudým z charitativních důvodů.	Bohatí lidé by měli pomáhat chudým z důvodu spravedlnosti.	Bohatí lidé nemají za chudé žádnou zodpovědnost.

• **Spravedlivý a nespravedlivý globální obchod**

Čokoláda se vyrábí z kakaových bobů. Osmdesát pět procent světové produkce kakaava pochází ze západní Afriky (Pobřeží slonoviny, Ghana, Kamerun a Nigérie).

V zemích, odkud pochází čokoláda, někteří pracovníci na kakaových plantážích vydělávají pouze 25 Kč denně.	V zemích, odkud pochází čokoláda, pracují některé děti na kakaových plantážích v nebezpečných a nezdravých podmínkách.	V zemích, odkud pochází čokoláda, většina dětí pracujících na kakaových plantážích nikdy neochutnala čokoládu.
V Evropě (10 % světové populace) se konzumuje 40 % čokolády vyprodukované na celém světě.	V zemích, odkud pochází čokoláda, pracují děti na kakaových plantážích a z toho důvodu nechodí do školy.	Ředitel evropské společnosti vyrábějící čokoládu běžně vydělává okolo 250 milionů Kč ročně.

Co mám udělat?

CELKOVÝ ČAS 40/60 MINUT

- Rozdělte žáky do tříčlenných až pětičlenných skupin a každé skupině dejte sadu kartiček s výroky a kopii názorové škály. Vyzvěte žáky, aby se ve skupinkách podělili o své názory a společně umístili jednotlivé výroky na názorovou škálu. Každé skupině můžete dát stejnou sadu kartiček nebo jinou sadu kartiček.
- U každé skupiny si poznamenejte umístění jednotlivých kartiček. Poznačte si témata, která byla snadno odsouhlasena, a ta, u nichž vznikla kontroverze.
- Společně se podělte o výsledky a vyzvěte žáky, aby jasné i méně jasné situace odůvodnili.

Jak mám analyzovat výsledky?

- Projděte výsledky všech skupin a každý výrok ohodnoťte následujícím způsobem: velmi nespravedlivé (1), nespravedlivé (2), ani spravedlivé, ani nespravedlivé (3), spravedlivé (4), velmi spravedlivé (5).
- Zhodnoťte, zda diskuse dětí odpovídá dosaženým bodům.
- Zhodnoťte, zda žáci hodnotí jinak situace, které jsou jim více nebo méně známé. Které výroky dosáhly nejvíce a které nejméně bodů? Objevují se zde nějaké vzorce? Mají žáci například odlišný pohled na rozdělení bohatství v národním a globálním kontextu?

Jak mám posoudit, k jaké změně došlo?

- Tuto aktivitu můžete zopakovat se stejnými výroky nebo můžete výroky změnit či doplnit.
- Rozlišují žáci mezi koncepty spravedlnosti a rovnosti?
- Chápou žáci koncepty práva a spravedlnosti?
- Jsou žáci schopni vyjádřit své názory o možných způsobech snižování nespravedlnosti?
- Jsou žáci schopni podniknout nějaké konkrétní kroky, nebo jejich odpovědi spíše naznačují, že bezpráví je nevyhnutelné?

Jaké intervence mohu jako učitel provést?

- Prozkoumejte různé způsoby, jakými lze chápat spravedlnost: rovnost (tzn. každému se dostane stejné pozornosti učitele), zaslouženost (tzn. ti, kteří se více snaží, budou více oceněni) a potřebnost (tzn. těm, kteří mají omezené schopnosti, se dostane více pomoci). Použijte známé i méně známé příklady a podívejte se na věc z různých pohledů.
- <https://www.bbc.co.uk/teach/class-clips-video/whats-fair/zh98qp3>
Materiál pro učitele určený pro zkoumání rozdílů mezi spravedlností a rovností.
- Okna – materiál zaměřený na aspekty spravedlnosti a nespravedlnosti při skupinovém rozhodování (<https://www.philosophy-foundation.org/enquiries/view/windows>).
- Prozkoumejte koncept lidských práv. Použijte odpovídající materiály a zaměřte se na tento koncept z lokálního i globálního hlediska.
Například <https://www.actionaid.org.uk/school-resources/search/s/topic/0-2364>,
<https://www.amnesty.cz/vzdelavani/metodiky>,
https://www.mzv.cz/file/1610424/Koncepce_podpory_lidskych_prav_a_transformacni_spoluprace.pdf.

Názorová škála

Velmi nespravedlivé	Nespravedlivé	Ani spravedlivé, ani nespravedlivé	Spravedlivé	Velmi nespravedlivé

Kartičky s výroky (ve třídě)

Učitel tráví u každého žáka stejnou dobu.	Ocenění jsou ti žáci, kteří pracují nejusilovněji.	Ocenění jsou ti žáci, kteří jsou nejchytřejší.
Ocenění jsou ti žáci, kteří získávají nejlepší známky.	Všichni žáci dostanou stejné ocenění.	Všichni žáci dostanou stejnou známku.
Učitel tráví více času s žáky, kteří potřebují více pomoci.	Všichni žáci budou oceněni, pokud celá třída prospěje. Nikdo nebude oceněn, pokud jediný žák nepospěje.	Učitel tráví více času s žáky, kteří se dobře chovají.

Kartičky s výroky (klimatická změna)

Velmi malé procento světové populace přispívá výraznou měrou ke klimatické změně.	Klimatická změna nejprve dopadne na nejchudší regiony a lidi na světě.	Lidé by měli mít možnost kdykoli cestovat leteckou dopravou bez ohledu na dopad na klima.
Lidé by měli kupovat méně a zaměřit se na místní zboží, aby tak snížili dopad na klima.	Společnosti, které přispívají ke klimatické změně, by měly podniknout takové kroky, aby jejich činnost byla šetrnější ke klimatu a životnímu prostředí.	Vlády by měly investovat do veřejné dopravy, aby došlo ke snížení uhlíkových emisí.

Kartičky s výroky (bohatství a chudoba)

Nejbohatších 10 % lidí na zemi disponuje stejným majetkem jako zbývajících 90 % lidí na světě.	Výše majetku, který člověk nashromáždí, by měl být omezen.	Všem lidem by měla být zajištěna dostupnost bydlení, hygieny, potravy, vzdělání a zdravotní péče.
Někteří chudí lidé musí pracovat intenzivněji než někteří bohatí lidé.	Veškeré bohatství by se mělo stejnoměrně rozdělit.	Bohatí lidé způsobují více znečištění a mají větší vliv na změnu klimatu.
Bohatí lidé by měli pomáhat chudým z charitativních důvodů.	Bohatí lidé by měli pomáhat chudým z důvodu spravedlnosti.	Bohatí lidé nemají za chudé žádnou zodpovědnost.

Kartičky s výroky (spravedlivý a nespravedlivý globální obchod)

V zemích, odkud pochází čokoláda, někteří pracovníci na kakaových plantážích vydělávají pouze 25 Kč denně.	V zemích, odkud pochází čokoláda, pracují některé děti na kakaových plantážích v nebezpečných a nezdravých podmínkách.	V zemích, odkud pochází čokoláda, většina dětí pracujících na kakaových plantážích nikdy neochutnala čokoládu.
V Evropě (10 % světové populace) se konzumuje 40 % čokolády vyprodukované na celém světě.	V zemích, odkud pochází čokoláda, pracují děti na kakaových plantážích a z toho důvodu nechodí do školy.	Ředitel evropské společnosti vyrábějící čokoládu běžně vydělává okolo 250 milionů Kč ročně.

Naděje a ambice

Co chci zjistit?

Jsou žáci schopni přemýšlet o jiných dětech a mladých lidech žijících na druhém konci světa jako o těch, kteří mají stejné potřeby, naděje a ambice?

Co potřebuji?

Fotografie a odpovědní archy.

Co mám udělat?

CELKOVÝ ČAS 30 MINUT

- Fotografie umístěte na stěnu.
- Rozdělte žáky do malých skupin a každé skupině dejte kopii odpovědních archů.
- Řekněte žákům, aby se podívali na fotografie a ve skupinách se zamysleli nad následujícími otázkami:
  - *Jaké naděje a ambice mají mladí lidé na fotografiích?*
  - *Jaké jsou rozdíly mezi nimi a vámi?*
- Označte fotografii mladých lidí, kteří se vám nejvíce a nejméně podobají.
- Do odpovědních archů napište vše, co vás napadne.
- Vyberte odpovědní archy od žáků.

Diskuze

- Nemusíte se zaměřovat na odpovědi každé skupiny zvlášť. Spíše se pokuste otevřít všeobecnou diskusi o tom, co si žáci myslí o mladých lidech na fotografiích.
- Byli jste některými fotografiemi překvapeni či šokováni? Kterými? Proč?
- Jaké naděje a ambice tito mladí lidé podle vašeho názoru mají? Proč?
- Se kterými se ztotožňujete a se kterými nikoli? Proč?
- Ve kterých zemích byly fotografie podle vašeho názoru pořízeny a co se zrovna odehrávalo? Proč?
- Myslíte si, že vaše naděje a ambice s ohledem na budoucnost se liší od mladých lidí z jiných zemí a kultur?
- Která skupina je podle vašeho názoru nejvíce potřebná?
- Přemýšlíte o tématech, jakými jsou změna klimatu, rovnost pohlaví, bezpečnost, bydlení a výživa? Je tato témata potřeba řešit v naší zemi?

Doplňkové informace

- A Bezpečnostní prohlídka středoškolských studentů, Santa Fe, Texas, USA
- B Mahmoud, student kurzu aplikace solární energie, výukové centrum pro palestinské uprchlíky UNRWA Wadi Seer, Ammán, Jordánsko
- C Rodina bez domova čeká na pomoc organizace Habitat for Humanity, Varšava v Polsku
- D Chlapci z kmene Subanen, Kanowan, Mindanao, Filipíny
- E Děti v učebně ICT sponzorované britskou neziskovou organizací, ZŠ Lilanda, Lusaka, Zambie
- F Šachový turnaj sponzorovaný Nadací Jacoba Zумы s cílem nabídnout alternativu k drogám a alkoholu, Jižní Afrika

- G Skupina školních zahrádkářů, kteří se snaží zlepšit úroveň výživy u znevýhodněných komunit, Reading ve Spojeném království
- H Dívčí thrashmetalová kapela Voice of Baceprot („nahlas“), která podporuje rovnost pohlaví, bojuje proti změně klimatu, Indonésie
- I Transportní válec na vodu pojme 5 kbelíků vody a umožňuje zejména ženám a dívkám dopravovat pitnou vodu, Jižní Afrika
- J Romské děti

Jak mám analyzovat výsledky?

Projděte si odpovědní archy žáků. Je více údajů uvedeno ve sloupci *Podobnosti*, nebo *Rozdíly*?

- Podívejte se na jednotlivé komentáře. Které z nich jsou odvozeny přímo z fotografií a které jsou domněnkami? Jsou z větší části pozitivní, negativní, neutrální nebo mají ze všeho něco? Při prvotním šetření se ve sloupci *Podobnosti* obvykle objevují poznatky (*jím se líbí hudba a nám se líbí hudba*), zatímco ve sloupci *Rozdíly* jsou převážně domněnky (*jsou utlačováni, protože jsou to muslimové, jsou to chudí Afričané*). Při následném šetření bývá obvykle poměr mezi poznatky a domněnkami v obou sloupcích vyrovnanější.
- Rychlým způsobem zobrazení nejčastějších odpovědí je vytvoření slovního mraku, ve kterém se nejčastější odpovědi zobrazují jako největší. To umožňuje snadné srovnání s následným šetřením.

Jak mám posoudit, k jaké změně došlo?

- V závislosti na prodlevě mezi prvním a druhým šetřením aktivitu zopakujte nebo použijte jiné fotografie na základě stejných kritérií.
- Všimněte si poznámek týkajících se osobnosti mladých lidí, co mají a nemají rádi, jejich sounáležitosti s rodinou či komunitou. Žáci, kteří mají větší smysl pro společnou existenci lidstva, budou mít více odpovědí ve sloupci *Podobnosti* než ve sloupci *Rozdíly*.
- Všimněte si vyšší míry nejistoty, např. *Jenom tak z fotky nelze říci, jací ti lidé jsou*. Žáci se také v menší míře dopouští rychlých soudů o dětech na fotografiích a jsou schopni to, co je na fotografii, vnímat v širších souvislostech.
- Všimněte si komentářů týkajících se vzájemné závislosti a toho, že mladí lidé jsou vystaveni podobným hrozbám (násilí ve školách, nutnost přizpůsobit se, změna klimatu) a že mají společné ambice (bezpečnost, získání kvalitního vzdělání a dobré práce, být sám sebou).

Naděje a ambice – Záznamová šablona

- Podívejte se na fotografie na zdi a zamyslete se nad následujícími otázkami:
  - *Jaké naděje a ambice mají mladí lidé na fotografiích?*
  - *Jaké jsou rozdíly mezi nimi a vámi?*
- Do odpovědních archů napište vše, co vás napadne.
- Označte fotografii mladých lidí, kteří se vám nejvíce a nejméně podobají.
- Ze které země podle vašeho názoru pocházejí?

Zdroj: archiv RISC

Zdroj: archiv RISC

Zdroj: archiv RISC

Zdroj: archiv RISC

Zdroj: archiv RISC

Jak se mě týká změna klimatu?

Co chci zjistit?

Změna klimatu označuje soubor jevů, které ovlivňují globální klimatické systémy včetně nárůstu teploty a zvýšeného znečištění vzduchu, vody a půdy. Pomocí této aktivity zjišťujeme, co si žáci myslí a co vědí o dopadu svého jednání na změnu klimatu a zda jsou ochotni v této oblasti sami něco udělat.

Co potřebuji?

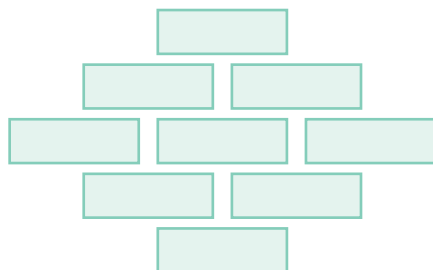
Z níže uvedeného seznamu vyberte 9 výroků včetně priority: vysoká (V), střední (S) a nízká (N). Pro každou skupinu žáků vytvořte sadu kartiček s těmito výroky.

- (V) Místo ježdění automobilem chodte pěšky, jezděte na kole nebo používejte veřejnou dopravu
- (S) Sdílejte svůj automobil s ostatními
- (V) Staňte se veganem
- (V) Staňte se vegetariánem
- (S) Snižte svoji spotřebu masa a mléčných výrobků
- (S) Snažte se spotřebovat zbylé jídlo
- (V) Nepoužívejte plastové tašky a obaly
- (S) Podporujte charitativní akce zaměřené na změnu klimatu
- (S) Zorganizujte ve své škole stávkou za řešení změny klimatu
- (V) Nakupujte místní sezónní potraviny
- (V) Omezte využívání letecké přepravy
- (V) Snižte svoji spotřebu / Nakupujte pouze to, co potřebujete (oblečení, technologie)
- (S) Nakupujte výrobky s méně obaly
- (V) Snažte se tlačit na vládu, aby se věnovala změně klimatu
- (V) Místo fosilních paliv využívejte obnovitelné zdroje energie
- (S) Snižte svoji spotřebu energie (zhasínejte světla apod.)
- (V) Podporujte charitativní projekty, které se snaží chránit majetková práva původních obyvatel
- (V) Chraňte nedotčené oblasti a ekosystémy (např. deštné pralesy)
- (S) Používejte na zahradě dešťovou vodu
- (N) Nepoužívané předměty věnujte charitě
- (N) Recyklujte vše, co recyklovat lze
- (S) Zřídte na své zahradě kompost

Co mám udělat?

CELKOVÝ ČAS 40/60 MINUT

- Rozdělte žáky do tříčlenných až pětičlenných skupin a každé skupině dejte sadu 9 kartiček s výroky.
- V rychlosti vysvětlete výroky, kterým žáci nerozumí.
- Řekněte žákům, aby svých 9 kartiček uspořádali do tvaru diamantu, přičemž na vrcholu diamantu budou nejdůležitější výroky a ve spodní části diamantu nejméně důležité výroky s ohledem na dopad na změnu klimatu. Žáci budou pozice kartiček měnit tak dlouho, dokud nebudou spokojeni.

- Během této aktivity si všimněte komentářů a diskusí mezi žáky.
- Poznamenejte si konečné uspořádání kartiček.
- Společně se podělte o výsledky a vyzvěte žáky, aby jasné i méně jasné pozice odůvodnili.
- Aktivitu zopakujte, ale tentokrát budou žáci umisťovat kartičky s výroky podle toho, co jsou schopni a ochotni udělat.

Jak mám analyzovat výsledky?

- U každé skupiny proveďte bodování podle následujícího klíče: kartička v horní řadě odpovídá 9 bodům, kartička v druhé řadě získá 7 bodů, následně 5, 3 a konečně kartička ve spodní řadě získá 1 bod.
- U každé kartičky spočítejte celkové skóre.
- Uspořádejte kartičky do tvaru diamantu podle bodové hodnoty za všechny žáky. Poznamenejte si celkové bodové skóre.
- Totéž proveďte s druhou bodovanou činností (co jsou žáci schopni a ochotni udělat).

Jak mám posoudit, k jaké změně došlo?

- Aktivitu zopakujte se stejnými nebo jinými kartičkami. Výsledky vyhodnoťte stejným způsobem.
- Posuďte, do jaké míry se zvýšilo chápání studentů s ohledem na různé činnosti týkající se změny klimatu. Jsou nyní žáci schopni umístit činnosti s vysokou prioritou do horní části diamantu a činnosti s nízkou prioritou do spodní části diamantu?
- Jsou žáci více či méně ochotní realizovat konkrétní typy činností?
- Vidí žáci spojitost mezi spotřebou a odpadem, viz např. *Nakupujte pouze to, co potřebujete a Nakupujte výrobky s méně obaly?*
- Vidí žáci spojitost mezi spotřebou a objemem letecké dopravy, viz např. *Nakupujte místní sezónní potraviny a Omezte využívání letecké přepravy?*
- Vidí žáci spojitost mezi spotřebou a využíváním půdy, viz např. *Snižte svoji spotřebu masa a mléčných výrobků a Chraňte nedotčené oblasti a ekosystémy?*

Jaké intervence mohou jako učitel provést?

- Zjistěte více o faktorech, které přispívají ke změně klimatu.
<https://friendsoftheearth.uk/climate-change/what-can-i-do-to-stop-climate-change>
- Zjistěte více o roli původních komunit při ochraně nedotčených území.
<https://www.survivalinternational.org/tribes/brazilian>
- Zjistěte více o obnovitelných zdrojích energie.
<https://www.irena.org/europe>
<http://www.hnutiduha.cz/temata/obnovitelne-zdroje-energie>
- Vyzkoušejte kalkulačku uhlíkové stopy, abyste pochopili dopad vaší volby na změnu klimatu.
<https://calculator.carbonfootprint.com/calculator.aspx?tab=3>
<http://www.uhlikovastopa.cz/kalkulacka>
- Zjistěte, jak je to s recyklací. Kolik materiálu skončí na skládce? Kolik materiálu je opětovně využito se snížením hodnoty? Kolik materiálu projde recyklací? Jaké jsou energetické nároky na recyklaci?
<https://www.youtube.com/watch?v=s4LZwCDaoQM>
<https://www.youtube.com/watch?v=iVjqgMvBlc>
<https://www.youtube.com/watch?v=i3alURO36bo>

Kartičky s výroky

Místo ježdění automobilem chodte pěšky, jezděte na kole nebo používejte veřejnou dopravu	Snižte svoji spotřebu / Nakupujte pouze to, co potřebujete (oblečení, technologie)
Sdílejte svůj automobil s ostatními	Nakupujte výrobky s méně obaly
Staňte se veganem (žádné živočišné produkty)	Snažte se tlačit na vládu, aby se věnovala změně klimatu
Staňte se vegetariánem (žádné maso)	Místo fosilních paliv využívejte obnovitelné zdroje energie
Snižte svoji spotřebu masa a živočišných výrobků	Snižte svoji spotřebu energie (zhasínejte světla apod.)
Snažte se spotřebovat zbylé jídlo	Podporujte charitativní projekty, které se snaží chránit majetková práva původních obyvatel
Nepoužívejte plastové tašky a obaly	Chraňte nedotčené oblasti a ekosystémy (např. deštné pralesy)
Podporujte charitativní akce zaměřené na změnu klimatu	Používejte na zahradě dešťovou vodu
Zorganizujte ve své škole stávku za řešení změny klimatu	Nepoužívané předměty věnujte charitě
Nakupujte místní sezónní potraviny	Recyklujte vše, co recyklovat lze
Omezte využívání letecké přepravy	Zřidte na své zahradě kompost

Čím dosáhneme největší změny?

Co chci zjistit?

Do jaké míry žáci vnímají svoji potenciální moc jako zákazníci a jako hybatelé změny, ať už individuálně, nebo v rámci širší skupiny? Když žáci přemýšlí o důsledcích svého jednání, je toto jejich jednání motivováno nespravedlností?

Co potřebuji?

- Informační list pro každou skupinu týkající se produktů, které žáci spotřebovávají. Mohou to být například mexická avokáda nebo produkce spotřebního zboží, které žáci používají, např. mobilní telefon nebo oblečení.

Produkce avokád v Mexiku

Mexiko má 45% podíl na mezinárodním trhu s avokády. V důsledku zvýšené globální poptávky po avokádech, zejména z Evropy a USA, jsou farmáři v Mexiku nuceni rozšířit své farmy. To však vede k environmentálním dopadům včetně odlesňování, chemického znečištění půdy, vzduchu a vody a ke zvýšené produkci skleníkových plynů.

Pěstitelé a sběrači avokád v Mexiku jsou velmi nespokojeni se svými platy, jejich pracovní doba je dlouhá a práce je náročná, příjmy jsou nedostačující, běžně jsou pro práci zneužívány děti a práce je sama o sobě nebezpečná. Používání pesticidů v některých regionech, kde se pěstují avokáda, má za následek vážné zdravotní problémy u farmářů a dalších lidí vyskytujících se v těchto komunitách.

(24. srpna 2017 - Autorka: Julia Darntonová, Michigan State University Extension)

• Příklady akčních kartiček: avokádo

Budu sponzorovat dítě v Mexiku	Žádná moje činnost nemá význam	Navrhnou v místním obchodě, aby prodávali fair trade avokáda	Budu kupovat pouze fair trade avokáda
Pokusím se přesvědčit zástupce své školy a města, aby přistoupili na podmínky fair trade	Napišu dopis zástupcům obchodního řetězce, aby prodávali pouze fair trade avokáda	Vstoupím do organizace zasazující se o práva pracujících	Vstoupím do organizace zasazující se o ochranu životního prostředí
Přesvědčím své známé, aby také něco podnikli	Přestanu kupovat a jíst avokáda	Snaha o dosažení změny není moje odpovědnost	Něco jiného

Těžba koltanu v Kongu

Všechny baterie do mobilních telefonů obsahují koltan. Osmdesát procent světové produkce koltanu se vytěží v Demokratické republice Kongo ve střední Africe. Tato země je bohatá na nerostné suroviny, ale většina obyvatel žije v extrémní chudobě. V zemi probíhá občanská válka a mnoho dolů kontrolují ozbrojené složky. V dolech jsou dokonce nuceny pracovat ženy a děti. Většina pracovníků v dolech nedostává odpovídající výplatu na zdravý život a podporu svých rodin. Mnoho pracovníků v dolech trpí zdravotními problémy způsobenými dýcháním škodlivých látek.

Kvůli dolům jsou káceny obrovské zalesněné oblasti. Kvůli odlesňování se zvířata jako šimpanzi a gorily nižšího ocitají v ohrožení, neboť dochází k likvidaci jejich původního prostředí. Těžba koltanu rovněž způsobuje znečištění řek a jezer, což negativně ovlivňuje místní komunity, zvěř a přírodu. Organizace Greenpeace v Africe prohlásila, že pokud bude tento způsob těžby pokračovat, během následujících deseti nebo dvanácti let dojde k totální likvidaci konžských ekosystémů.

• Příklady akčních kartiček: mobilní telefony

Budu sponzorovat dítě v Kongu	Žádná moje činnost nemá význam	Budu se snažit o recyklaci a opětovné používání mobilních telefonů	Budu kupovat pouze fair trade mobilní telefony
Nebudu mobilní telefony obměňovat tak často	Napíšu dopis výrobcům mobilních telefonů, aby prodávali pouze fair trade koltan	Vstoupím do organizace zasazující se o práva pracujících	Vstoupím do organizace zasazující se o ochranu životního prostředí
Přesvědčím své známé, aby také něco podnikli	Nebudu používat mobilní telefony a jiné technologie, které obsahují koltan	Snaha o dosažení změny není moje odpovědnost	Něco jiného

Oděvní průmysl v Bangladéši

Čtyřicet procent průmyslu v Bangladéši představuje výroba konfekčních oděvů, z nichž většina se vyváží do Evropy a USA. Navzdory vysokým ziskům v oděvníckém průmyslu jako celku jsou výplaty pracovníků velmi nízké na to, aby žili ve zdraví a byli schopní podporovat své rodiny. Mnoho žen v tomto odvětví pracuje 14 hodin denně, jejich pracovní podmínky nejsou bezpečné a v práci čelí obtěžování. Od roku 1990 více než 400 zaměstnanců zemřelo a několik tisíc se zranilo při 50 požárech v průmyslových závodech.

Mnoho oděvních továren vypouští neupravený průmyslový odpad přímo do vodních toků. Ryby vymírají, zemědělská půda je zasažena toxickými látkami a lidé žijící blízko těchto závodů čelí znečištěnému vzduchu, zápachu a souvisejícím zdravotním rizikům.

V Evropě a USA má rychlá spotřeba oděvů za následek velké množství odpadního oblečení. Část z tohoto oblečení se uloží na skládku a část se dostane do obchodu s použitým zbožím v chudších zemích. Ghana je příkladem země, kde dovoz použitého oblečení podkopává její vlastní oděvní průmysl.

• Příklady kartiček: oblečení

Budu sponzorovat dítě v Bangladéši	Žádná moje činnost nemá význam	Budu upravovat a zvyšovat hodnotu stávajícího oblečení	Budu kupovat pouze fair trade oblečení
Nebudu nakupovat nové oblečení tak často	Napišu dopis prodejcům a výrobcům oblečení, aby respektovali fair trade zaměstnanec-ké principy	Vstoupím do organizace zasazující se o práva pracujících	Vstoupím do organizace zasazující se o ochranu životního prostředí
Přesvědčím své známé, aby také něco podnikli	Budu kupovat pouze oblečení z druhé ruky	Snaha o dosažení změny není moje odpovědnost	Něco jiného

Co mám udělat?

CELKOVÝ ČAS 20 MINUT

- Rozdělte žáky do skupin po 3 až 5 a každé skupině dejte informační list a sadu kartiček.
- Nejprve žákům řekněte, aby kartičky uspořádali podle odpovědi na otázku *Čím dosáhneme největší změny?*
- Následně žáci odpoví na otázku *Co jsem schopen udělat já sám?* Žáci mohou jednotlivé kartičky označit například zvýrazňovačem nebo nalepovacími lístečky.

Jak mám analyzovat výsledky?

- Porovnejte pořadí kartiček a zjistěte, které z nich jsou označené a kolikrát. Projděte své poznámky učiněné během diskuse.
- Svědčí reakce žáků o tom, že se snaží o snížení vlastní celkové spotřeby?
- Svědčí reakce žáků o tom, že zvažují důsledky svých činů? Například snížení spotřeby produktů, při jejichž výrobě se vykořisťuje pracovní síla, může způsobit nezaměstnanost, zatímco ložování u prodejců za lepší pracovní podmínky může přinést pozitivní dopad.
- Zjistěte, kolikrát jsou jednotlivé kartičky označeny. Jsou žáci ochotní podniknout některé kroky a jiné ne? Pokud ano, prodiskutujte s nimi, proč tomu tak je.

Jak mám posoudit, k jaké změně došlo?

- Celou aktivitu ještě jednou zopakujte pomocí jiného informačního listu a jiné sady kartiček a porovnejte výsledek.
- Zeptejte se žáků, které kroky podnikli samostatně nebo společně s ostatními.
- Zaměřte se na povědomí žáků o dopadech jejich činů na výrobce, pracovníky a životní prostředí včetně klimatu.
- Zaměřte se na jejich ochotu podniknout konkrétní kroky pro podporu sociální a environmentální spravedlnosti.

Jaké intervence mohu jako učitel provést?

- Pomocí videí, novinových článků a dalších materiálů dále analyzujte sociální a environmentální důsledky u jiného spotřebního zboží a potravin.
- Připomeňte historické kampaně, které vedly ke změně životních, pracovních a environmentálních podmínek v lokálním i globálním kontextu.
- Zaměřte se na historický vývoj současných obchodních vztahů, jako je například kolonialismus.
- Příklady použitelných materiálů:
<https://equalexchange.coop/sites/default/files/HistoryofFairTrade.pdf>
<https://www.nazemi.cz/cs/vzdelavani>

Produkce avokád v Mexiku

Mexiko má 45% podíl na mezinárodním trhu s avokády. V důsledku zvýšené globální poptávky po avokádech, zejména z Evropy a USA, jsou farmáři v Mexiku nuceni rozšířit své farmy. To však vede k environmentálním dopadům včetně odlesňování, chemického znečištění půdy, vzduchu a vody a ke zvýšené produkci skleníkových plynů.

Pěstitelé a sběrači avokád v Mexiku jsou velmi nespokojeni se svými platy, jejich pracovní doba je dlouhá a práce je náročná, příjmy jsou nedostačující, běžně jsou pro práci zneužívány děti a práce je sama o sobě nebezpečná. Používání pesticidů v některých regionech, kde se pěstují avokáda, má za následek vážné zdravotní problémy u farmářů a dalších lidí vyskytujících se v těchto komunitách.

(24. srpna 2017 - Autorka: Julia Darntonová, Michigan State University Extension)

Zdroje:

<https://pixabay.com/cs/photos/d%C5%99evo-strom-protokolov%C3%A1n%C3%AD-les-hora-2603972/>
<https://www.flickr.com/photos/51691575@N00/2133535085/>

Těžba koltanu v Kongu

Všechny baterie do mobilních telefonů obsahují koltan. Osmdesát procent světové produkce koltanu se vytěží v Demokratické republice Kongo ve střední Africe. Tato země je bohatá na nerostné suroviny, ale většina obyvatel žije v extrémní chudobě. V zemi probíhá občanská válka a mnoho dolů kontrolují ozbrojené složky. V dolech jsou dokonce nuceny pracovat ženy a děti. Většina pracovníků v dolech nedostává odpovídající výplatu na zdravý život a podporu svých rodin. Mnoho pracovníků v dolech trpí zdravotními problémy způsobenými dýcháním škodlivých látek.

Kvůli dolům jsou káceny obrovské zalesněné oblasti. Kvůli odlesňování se zvířata jako šimpanzi a gorily nížinné ocitají v ohrožení, neboť dochází k likvidaci jejich původního prostředí. Těžba koltanu rovněž způsobuje znečištění řek a jezer, což negativně ovlivňuje místní komunity, zvěř a přírodu. Organizace Greenpeace v Africe prohlásila, že pokud bude tento způsob těžby pokračovat, během následujících deseti nebo dvanácti let dojde k totální likvidaci konžských ekosystémů.

Zdroje:

<https://www.flickr.com/photos/monusco/13406579753/>

<https://pixabay.com/cs/photos/lola-ya-bonobo-2139532/>

Oděvní průmysl v Bangladéši

Čtyřicet procent průmyslu v Bangladéši představuje výroba konfekčních oděvů, z nichž většina se vyváží do Evropy a USA. Navzdory vysokým ziskům v oděvnickém průmyslu jako celku jsou výplaty pracovníků velmi nízké na to, aby žili ve zdraví a byli schopni podporovat své rodiny. Mnoho žen v tomto odvětví pracuje 14 hodin denně, jejich pracovní podmínky nejsou bezpečné a v práci čelí obtěžování. Od roku 1990 více než 400 zaměstnanců zemřelo a několik tisíc se zranilo při 50 požárech v průmyslových závodech.

Mnoho oděvních továren vypouští neupravený průmyslový odpad přímo do vodních toků. Ryby vymírají, zemědělská půda je zasažena toxickými látkami a lidé žijící blízko těchto závodů čelí znečištěnému vzduchu, zápachu a souvisejícím zdravotním rizikům.

V Evropě a USA má rychlá spotřeba oděvů za následek velké množství odpadního oblečení. Část z tohoto oblečení se uloží na skládku a část se dostane do obchodů s použitým zbožím v chudších zemích. Ghana je příkladem země, kde dovoz použitého oblečení podkopal její vlastní oděvní průmysl.

Zdroje:

<https://www.flickr.com/photos/labourbehindthelabel/1371694466/> <https://www.flickr.com/photos/labourbehindthelabel/1371694466/>

<https://www.flickr.com/photos/sherrattsam/2873583743/>

Příklady kartiček: oblečení

Budu sponzorovat dítě v Bangladéši	Žádná moje činnost nemá význam	Budu upravovat a zvyšovat hodnotu stávajícího oblečení	Budu kupovat pouze fair trade oblečení
Nebudu nakupovat nové oblečení tak často	Napíšu dopis prodejcům a výrobcům oblečení, aby respektovali fair trade zaměstnanec-ké principy	Vstoupím do organizace zasazující se o práva pracujících	Vstoupím do organizace zasazující se o ochranu životního prostředí
Přesvědčím své známé, aby také něco podnikli	Budu kupovat pouze oblečení z druhé ruky	Snaha o dosažení změny není moje odpovědnost	Něco jiného

Příklady akčních kartiček: avokádo

Budu sponzorovat dítě v Mexiku	Žádná moje činnost nemá význam	Navrhnu v místním obchodě, aby prodávali fair trade avokáda	Budu kupovat pouze fair trade avokáda
Pokusím se přesvědčit zástupce své školy a města, aby přistoupili na podmínky fair trade	Napíšu dopis zástupcům obchodního řetězce, aby prodávali pouze fair trade avokáda	Vstoupím do organizace zasazující se o práva pracujících	Vstoupím do organizace zasazující se o ochranu životního prostředí
Přesvědčím své známé, aby také něco podnikli	Přestanu kupovat a jíst avokáda	Snaha o dosažení změny není moje odpovědnost	Něco jiného

Příklady akčních kartiček: mobilní telefony

Budu sponzorovat dítě v Kongu	Žádná moje činnost nemá význam	Budu se snažit o recyklaci a opětovné používání mobilních telefonů	Budu kupovat pouze fair trade mobilní telefony
Nebudu mobilní telefony obměňovat tak často	Napišu dopis výrobcům mobilních telefonů, aby prodávali pouze fair trade koltan	Vstoupím do organizace zasazující se o práva pracujících	Vstoupím do organizace zasazující se o ochranu životního prostředí
Přesvědčím své známé, aby také něco podnikli	Nebudu používat mobilní telefony a jiné technologie, které obsahují koltan	Snaha o dosažení změny není moje odpovědnost	Něco jiného

Které role jsou ženské a které mužské?

Co chci zjistit?

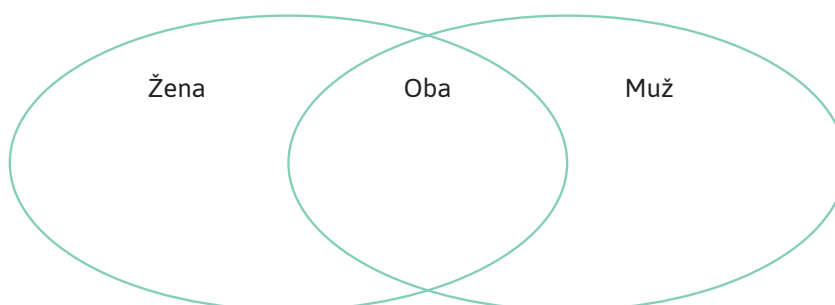
Které charakteristiky a dovednosti žáci přisuzují ženám a které mužům? Jaké jsou podle žáků předpoklady pro různé pracovní pozice či role a co to vypovídá o genderových stereotypch?

Co potřebuji?

- Prázdné listy papíru s nadepsanými názvy pracovních pozic a rolí.
Příklady pracovních pozic: autoopravář, pilot, pečovatel, tanečník, programátor, farmář, policista, zdravotní sestra.
Příklady rolí: team leader, administrátor, výzkumník, zapisovatel, hodnotitel
- Malé kousky papíru nebo nalepovací lístečky.
- Záznamový arch pro každou skupinu žáků.

Pracovní pozice/role	Žena, muž, oba?	Jaké charakteristiky a dovednosti jsou žádoucí?
-----------------------------	------------------------	--

- Pracovní list s překrývajícími se kruhy (Vennův diagram).

Co mám udělat?

CELKOVÝ ČAS 30/40 MINUT

- Rozdělte žáky do tříčlenných až čtyřčlenných skupin a každé skupině dejte list papíru s pracovními pozicemi a rolemi a jeden záznamový arch.
- Položte následující otázku: Kdo se více hodí na tuto práci nebo na tuto roli? Muž, žena, nebo oba? Jaké charakteristiky a dovednosti jsou pro jednotlivé pracovní pozice a role žádoucí?
- Žáky můžete dále navést následujícími otázkami: *Jaká by tato osoba měla být? Čeho by tato osoba měla být schopná? Jaké vzdělání nebo školení by tato osoba měla mít?*
- Úkolem žáků je odpovědi prodiskutovat a napsat do záznamového archu.
- Každá skupinka se následně podělí o své odpovědi s ostatními.
- Odpovědní archy přerozdělte tak, aby každá skupina měla jiný.
- Na kartičky nebo nalepovací papírky žáci napíší dvě charakteristiky (např. trpělivý) a dvě dovednosti (např. počítačové dovednosti), které považují za nejdůležitější pro danou pracovní pozici či roli.
- Tyto charakteristiky a dovednosti se následně přepíší k pracovním pozicím a rolím na velké archy papíru.

- Aktivitu s přerozdělením odpovědných archů jednou či vícekrát zopakujte.
- Nyní žáci ve stejných nebo v jiných skupinách zaznamenají do Vennova diagramu, jestli jsou dané charakteristiky a dovednosti typické pro muže, ženy, nebo pro obě pohlaví. Žáci by se měli pokusit svá rozhodnutí zdůvodnit.
- Odpovědi pak můžete pro přehlednost napsat na jeden záznamový arch.

Jak mám analyzovat výsledky?

- Zjistěte a запиšte názory žáků týkající se pracovních pozic, které jsou typické pro ženy a které jsou typické pro muže.
- Zaznamenejte, které charakteristiky a dovednosti žáci přisuzují mužům a které ženám.
- Zaměřte se na důvody, které žáci mají pro přisuzování jednotlivých charakteristik a dovedností mužům či ženám.

Jak mám posoudit, k jaké změně došlo?

- V závislosti na intervalu mezi jednotlivými šetřeními můžete tuto aktivitu zopakovat se stejnými nebo odlišnými pracovními pozicemi či rolemi.
- Zaměřte se na změnu v genderových stereotypech, ke které mezi šetřeními došlo. Do jaké míry žáci zpochybňují stereotypní názory svých vrstevníků, jak zdůvodňují své názory a co si myslí o samotné aktivitě?

Jaké intervence mohou jako učitel provést?

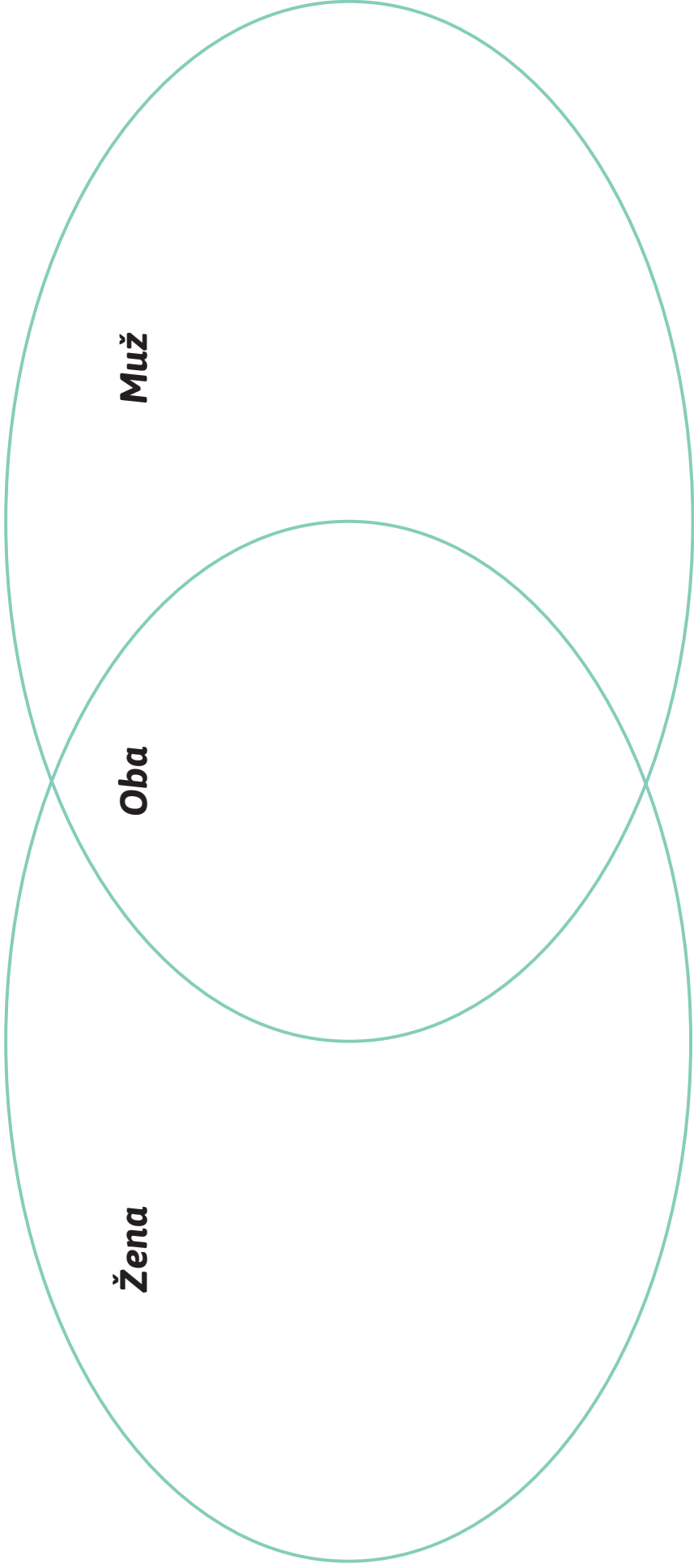
- Pomocí videí, novinových článků a dalších materiálů ukažte příklady mužů a žen v pracovních pozicích a rolích, které se vzpírají zavedeným stereotypům.
- Poskytněte žákům příležitost, aby se sekali s někým, kdo těmto stereotypům odporuje.
- Uvedte příklady pracovních pozic či rolí, které byly v historii určeny pouze pro jedno pohlaví, ale v průběhu času se staly neutrálními.
- Zaměřte se na myšlenku genderové identity, nevýlučné identity a transgenderové identity.
- Zaměřte se na to, kde dochází k podpoře genderových rozdílů (škola, rodina, sociální prostor).

Příklady použitelných materiálů:

- Bourání genderových stereotypů
  - <https://youtu.be/G3Aweo-74kY>
  - <https://www.youtube.com/watch?v=nrZ21nD9I-0&feature=youtu.be> (CZ)
  - <https://www.youtube.com/watch?v=ZeHX8x0ggVs>
  - <https://www.youtube.com/watch?v=4sPj8HhbWHS>
- Ženy v technických pozicích
  - <https://www.newzimbabwe.com/the-female-british-airways-engineer-helping-inspire-other-women-to-fix-jets/>
  - <https://www.youtube.com/watch?v=vAsbedEeg80> (CZ)
  - <https://www.youtube.com/watch?v=OzwjFHuuTt0> (CZ)
  - <https://youtu.be/wK-ktil4wic>
  - <https://homegrown.co.in/article/802965/indias-first-ladies-of-space>
- Muži v tanečních pozicích
  - <https://www.youtube.com/watch?v=3Z8w5pkm6G4>
  - <https://dancesportlife.com/blog/male-dancer-stigma/>

Záznamová šablona

Pracovní pozice/role	Muž, žena, oba?	Jaké charakteristiky a dovednosti jsou žádoucí?

Kdo jsou migranti?

Co chci zjistit?

Neexistuje mezinárodně odsouhlasená definice pojmu „migrant“, avšak všeobecně se má za to, že je to člověk, který se přesune z místa svého obvyklého pobytu v rámci jedné země nebo přes hranice více zemí (<https://migrationobservatory.ox.ac.uk/>). V rámci různých prostředí se kritéria pro označení lidí za migranty liší a rovněž může docházet ke změnám těchto kritérií v čase. Tato aktivita je zaměřena na analýzu různých kritérií pro definování migrantů a postojů k nim.

Co potřebuji?

• Sadu kartiček s následujícími kritérii:

- Migranti se narodili v cizí zemi
- Migranti mají rodiče, kteří se narodili v cizí zemi
- Migranti mají prarodiče, kteří se narodili v cizí zemi
- Migranti jsou lidé, kteří nejsou bílí a nepocházejí z Evropy
- Migranti v nové zemi zůstanou dva týdny
- Migranti v nové zemi zůstanou dva roky
- Migranti v nové zemi zůstanou navždy
- Migranti mají cizí pas
- Migranti nemluví oficiálním jazykem dané země
- Migranti mají jiné náboženství než většina lidí dané země
- Migranti mají jinou kulturu než většina lidí dané země
- Migranti jsou chudí

• Osa definice migranta

• Sada kartiček s následujícími výroky:

- Migranti zvyšují zločinnost
- Migranti přispívají ke kulturní rozmanitosti naší země
- Migranti berou našim lidem práci
- Migranti mluví mnoha jazyky
- Migranti zneužívají našeho zdravotního systému
- Migranti zneužívají našeho sociálního systému
- Migranti dělají práci, které se místní občané nechtějí věnovat
- Migranti přinášejí do nové země cenné dovednosti
- Migranti se nejsou schopni přizpůsobit místní kultuře
- Migranti platí více na daních, než kolik vyčerpají na dávkách
- Migranti přinášejí nové možnosti
- Jednoho dne bych rád žil v jiném regionu a v jiné zemi
- Země je přelidněná na to, aby přijímala další migranty
- Migranti přispívají k tvorbě nových pracovních míst

Co mám udělat?

CELKOVÝ ČAS 40/60 MINUT

- Rozdělte žáky do tříčlenných až pětičlenných skupin a každé skupině dejte sadu kartiček s kritérii a osu s definicí migranta. Řekněte žákům, aby každé kritérium umístili na osu podle toho, jaký význam dané kritérium má pro definici člověka jako migranta.
- U každé skupiny si poznamenejte umístění jednotlivých kartiček. Poznačte si kritéria, která byla snadno odsouhlasena, a ta, u nichž vznikla kontroverze.
- Řekněte žákům, aby se posadili do kruhu čelem ven.
- Následně dají žáci jednu ruku za záda a pomocí této ruky vyjádří svůj souhlas či nesouhlas s jednotlivými výroky o migrantech. Pokud s výrokem souhlasí, dají palec nahoru, pokud nesouhlasí, nechají pěst zaťatou, a pokud nemají vyhraněný názor, nechají dlaň otevřenou.
- Postupně přečtete všechny výroky o migrantech.
- U každého výroku zaznamenejte souhlas, nesouhlas či nevyhraněný názor.
- Žáci se budou muset nejprve seznámit s mezinárodními a národními organizacemi, které budeme v této aktivitě zmiňovat.
- Společně se podělte o výsledky a vyzvěte žáky, aby jasné i méně jasné situace odůvodnili.

Jak mám analyzovat výsledky?

- Přemýšlejte o hodnocení jednotlivých kritérií a o související diskusi mezi žáky. Odrážejí některá kritéria předsudky? Například skutečnost, že nějaká menšina má v dané zemi dlouhou historii, ale její příslušníci jsou vnímáni jako cizinci. Jsou některé kritéria používána tak, že některé skupiny lidí nejsou považovány za migranty? Například migranti s podobnou kulturou, jazykem či náboženstvím nejsou považováni za migranty, bohatí migranti nejsou považováni za migranty.
- Zjistěte, zda mají žáci na migranty negativní názor. Jsou jejich postoje k migrantům záporné, neutrální, nebo kladné? Činí žáci negativní obecné závěry o migrantech?
- Každý výrok lze kategorizovat jako příležitost (zelený), nebo hrozbu (červený). Jak by tyto dva póly měly být podle žáků vyváženy? Jak se definice migrantů, ke kterým se žáci kloní, vztahují k jejich postojům k migrantům?

Jak mám posoudit, k jaké změně došlo?

- Tuto aktivitu zopakujte se stejnými nebo jinými kritérii a výroky, které jsou relevantní ve vašem prostředí.
- Zaměřte se na co nejjasnější definici pojmu migrant. Jsou si žáci vědomi skutečnosti, že skupiny označené pojmem migranti se v čase a místě mění? Jsou nyní žáci lépe schopni vyhýbat se předsudkům a negativním obecným závěrům?
- Jaké intervence mohou jako učitel provést?
- Použijte videa, novinové články a další materiály, aby žáci lépe pochopili historický vývoj migrace ve své zemi. Například https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/data-interaktivni-mapa-100-let-ceskoslovenska_1810260711_cib.
- Pomocí videí, knih a dalších materiálů zjistěte více informací o příbězích a komunitách migrantů.
- Pomocí zpráv a dalších zdrojů se kriticky zamyslete nad názory o migrantech prezentovanými v médiích.

Kartičky s kritérii týkajícími se migrantů

Migranti se narodili v cizí zemi	Migranti mají rodiče, kteří se narodili v cizí zemi
Migranti mají prarodiče, kteří se narodili v cizí zemi	Migranti jsou lidé, kteří nejsou bílí a nepocházejí z Evropy
Migranti v nové zemi zůstanou dva týdny	Migranti v nové zemi zůstanou dva roky
Migranti v nové zemi zůstanou navždy	Migranti mají cizí pas
Migranti nemluví oficiálním jazykem dané země	Migranti mají jiné náboženství než většina lidí dané země
Migranti mají jinou kulturu než většina lidí dané země	Migranti jsou chudí

Osa s definicí migranta

Kartičky s kritérii týkajícími se migrantů

Migranti zvyšují zločinnost	Migranti přinášejí do nové země cenné dovednosti
Migranti přispívají ke kulturní rozmanitosti naší země	Migranti se nejsou schopni přizpůsobit místní kultuře
Migranti berou našim lidem práci	Migranti platí více na daních, než kolik vyčerpají na dávkách
Migranti mluví mnoha jazyky	Migranti přinášejí nové možnosti
Migranti zneužívají našeho zdravotního systému	Jednoho dne bych rád žil v jiném regionu a v jiné zemi
Migranti zneužívají našeho sociálního systému	Země je přelidněná na to, aby přijímala další migranty
Migranti dělají práci, které se místní občané nechtějí věnovat	Migranti přispívají k tvorbě nových pracovních míst

Kdo je zodpovědný za zlepšení tohoto světa?

Co chci zjistit?

Které organizace, skupiny a jednotlivci jsou podle žáků zodpovědní za zlepšení tohoto světa a za plnění Cílů udržitelného rozvoje? Zvažují žáci při rozdělování zodpovědnosti mezi různé organizace, skupiny a jednotlivce relativní moc?

Co potřebuji?

- 6 až 8 štítků označujících různé organizace, skupiny a jednotlivce, u nichž lze v tomto kontextu očekávat zodpovědnost.
Příklady: Místní/okresní/krajská/národní rada či správa, místní/národní/mezinárodní společnost, místní/národní/mezinárodní charita, Organizace spojených národů, Světová obchodní organizace, Světová banka, jednotlivci na globálním Severu, jednotlivci na globálním Jihu, marginalizované skupiny, imigranti, původní obyvatelé, bohatí lidé.
- Stručný popis různých organizací a skupin, zejména těch, které žáci méně znají.
- Záznamový arch pro každou skupinu žáků.

Organizace/skupina	Počet žetonů	Zdůvodnění

- 20 žetonů pro každou skupinu
- 6 až 8 nádob pro každou skupinu

Co mám udělat?

CELKOVÝ ČAS 30/40 MINUT

- Pokud je tato hra zaměřena přímo na Cíle udržitelného rozvoje, jeden konkrétní cíl nebo jiný konkrétní globální problém, bude zapotřebí žáky s daným cílem nebo problémem blíže seznámit.
- Žáci se budou muset nejprve seznámit s mezinárodními a národními organizacemi, které budeme v této aktivitě zmiňovat.
- Rozdělte žáky do tříčlenných až pětičlenných skupin a každé skupině dejte sadu nádob, štítek pro každou nádobu a 20 žetonů.
- Položte následující otázku: *Kdo je zodpovědný za zlepšení tohoto světa? Kdo je zodpovědný za uskutečnění Cílů udržitelného rozvoje? Kdo je zodpovědný za to, aby se všem dětem dostalo základního vzdělání?*
- Žáci budou tato témata diskutovat a žetony rozdělovat (podle zodpovědnosti) do jednotlivých nádob znázorňujících různé organizace a jednotlivce.
- Tuto aktivitu lze provádět formou skupinového konsensu nebo tak, že každý žák rozdělí do nádob daný počet žetonů.
- Žáci budou zaznamenávat výsledný počet žetonů do záznamového archu společně se zdůvodněním své volby.

Jak mám analyzovat výsledky?

- Zznamenejte míru odpovědnosti, kterou žáci připisují jednotlivým organizacím a jednotlivcům. Jsou žáci schopni rozpoznat sdílenou odpovědnost v rámci různých organizací, skupin a jednotlivců na místní i globální úrovni?
- Zznamenejte zdůvodnění, které žáci uvádí u své volby. Lze vysledovat nějaké mezery ve vědomostech, které by bylo potřeba řešit? Zvažují žáci při rozdělování zodpovědnosti mezi různé organizace, skupiny a jednotlivce relativní moc?

Jak mám posoudit, k jaké změně došlo?

- Aktivitu můžete přesně zopakovat.
- Sledujte změny v přisuzování zodpovědnosti. Rozšiřují žáci zodpovědnost mezi více organizací a jednotlivců? Jsou žáci schopni svou volbu lépe zdůvodnit a prokázat tak lepší pochopení relativní moci?

Jaké intervence mohu jako učitel provést?

- Pomocí videí, novinových článků a dalších materiálů dále analyzujte různé typy organizací a jejich vliv na sociální a environmentální témata.
- Proberte historické příklady toho, jak jednotlivci a organizace přispěly k pozitivním sociálním a environmentálním změnám. Zaměřte se na případy, kdy došlo ke změně daného stavu ve prospěch zlepšení tohoto světa.

Záznamová šablona

Organizace/skupina	Počet žetonů	Zdůvodnění

Hodnotící nástroje ve výuce globálních témat

Autoři: Reading International Solidarity Centre (RISC),
<https://www.risc.org.uk/main>
(redakce v ČR, ARPOK, o.p.s. - Johana Krajčírová)

Překlad: Tomáš Vacek

Jazyková korektura: Kateřina Hájková

Grafická úprava: Rzeczy Obrazkowe, Iva Hrubošová

ARPOK, o.p.s.
U Botanické zahrady 828/4
779 00 Olomouc

www.arpok.cz
www.facebook.com/ARPOK.Olomouc
info@arpok.cz

ARPOK podporuje Cíle udržitelného rozvoje.

Hodnotící nástroje vznikly v rámci projektu Global Issues – Global Subjects za finanční podpory Evropské unie, z prostředků České rozvojové agentury v rámci zahraniční rozvojové spolupráce ČR. Materiál nereprezentuje oficiální postoje Evropské unie ani dalších donorů, za jeho obsah zodpovídá zhotovitel ARPOK, o.p.s.

Partneři projektu:

Anthropolis (Maďarsko), ACS – Associazione di Cooperazione e Solidarieta (Itálie), ARPOK (Česká republika), Člověk v ohrožení (Slovensko), Humanitas – Centre for Global learning and Cooperation (Slovinsko), Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej (Polsko), Leeds Development Education Centre (Anglie), Le Partenariat (Francie), Scottish Development Education Centre (Skotsko), Südwind Agentur (Rakousko)

**GLOBAL ISSUES
GLOBAL SUBJECTS**

**ČESKÁ REPUBLIKA
POMÁHÁ**

